२

माझी कन्या

बी

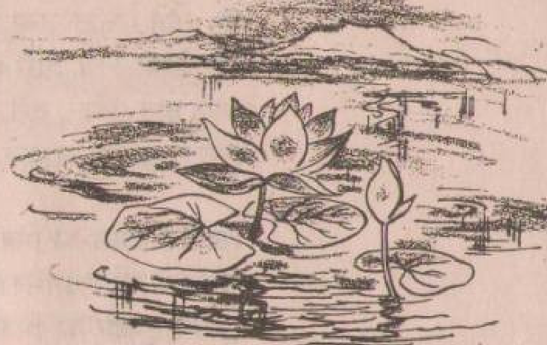

नारायण मुरलीधर गुप्ते (जन्म : १८७२; मृत्यू : १९४७.) हे 'बी' या टोपणनावाने कविता लिहीत असत. त्यांच्या कवितांचा संग्रह 'फुलांची ओंजळ' या नावाने प्रसिद्ध आहे. पुढील कविता यान संग्रहातून घेतली आहे.

लहान मुले जितकी निर्मळ तितकीच भावनाशील असतात. ती कधी हसतात तर कधी रुसतात. कवीच्या लाडक्या मुलीस शाळेत कुणीतरी टाकून बोलले, त्यामुळे तिला फार वाईट वाटले व ती रडू लागली. कवीने किती लडिवाळपणाने तिची समजूत काढली आहे, ते पाहा.

गाइ पाण्यावर काय म्हणुनि आल्या ?
का ग गंगायमुनाहि या मिळाल्या ?
उभय पितरांच्या चित्तचोरटीला
कोण माझ्या बोलले गोरटीला ?

उष्ण वारे वाहती नासिकात,
गुलाबाला सुकविती काश्मिरात,
नंदनातिल हलविती वल्लरीला,
कोण माझ्या बोलले छबेलीला ?

तुला 'लंकेच्या पार्वती' समान
पाहुनीया, होवोनि साभिमान
काय त्यांतिल बोलली एक कोण
'अहा ! आली ही पहा, भिकारीण !'

रत्न, सोने मातीत जन्म घेते,
राजराजेश्वर निज शिरी धरी ते,
कमळ होते पंकात, तरी येते
वसंतश्री सत्कार करायाते.

पंकसंपर्के कमळ का भिकारी?
धूलिसंसर्गे रत्न का भिकारी?
सूत्रसंगे सुमहार का भिकारी?
कशी तूही मग मजमुळे भिकारी?

नेत्रगोलांतुन बालकिरण येती,
नाच तेजाचा तव मुखी करीती,
पाच, माणिक आणखी हिरा मोती
गडे! नेत्रा तव लव न तुळो येती.

काय येथे भूषणें भूषवावे,
विविध वसने वा अधिक शोभवावे
दानसीमा हो जेय निसर्गाची,
काय महती त्या स्थली कृत्रिमाची!

तुला घेइन पोलके मखमलीचे,
कुडी मोत्यांची, फूल सुवर्णाचे,
हौस बाई! पुरवीन तुझी सारी,
परी आवरि हा प्रलय महाभारी!

प्राण ज्यांच्यावर गुंतले सदाचे,
कोड किंचित पुरविता न ये त्यांचे,
तदा बापाचे हृदय कसे होते,
न ये वदता, अनुभवी जाणती ते!

देव देतो सद्‌गुणी बालकांना
काय म्हणुनी आम्हांस करंट्यांना?
लांब त्याच्या गावास जाउनीया
गूढ घेतो हे त्यास पुसोनीया!

'गावि जातो,' ऐकता त्याच काली
पार बदलुनि ती बालसृष्टि गेली!
गळा घालुनि करपाश रेशमाचा
वदे 'येते मी' पोर अज्ञवाचा!

गंगायमुना–अश्रू; नासिका–नाक; नंदन–नंदनवन; लंकेची पार्वती–दागदागिने नसलेली गरीब स्त्री; सूत्रसंगे–दोऱ्याच्या सहवासाने; न तुळो येती–तुलना होऊ शकत नाही.

अभ्यास :

१. मुलीला रडत येताना पाहून वडलांच्या मनात कोणकोणते विचार आले?
२. मुलीची समजूत काढण्यासाठी वडलांनी काय केले?
३. त्यांनी स्वतःबद्दल कोणते उद्‌गार काढले? असे ते का म्हणाले असतील?
४. वाक्यांत उपयोग करा :
गाई पाण्यावर येणे, गंगायमुना, लंकेची पार्वती.